

Naročnina listu: --
 Celo leto . . . K 10—
 Pol leta . . . 5—
 Četrť leta . . . 250
 Mesečno . . . 1—
 Zunaj Avstrije: ----
 Celo leto . . . 15—
 Posamezne številke
 -- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 12 vln.
 od 6redne petivrtice: pri
 večkratnih oznanilih velika
 — popust. —
 „Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo: Maribor
 Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

Novo poljsko kraljestvo.

Naš in nemški cesar ustvarila iz zasedene Rusko - Poljske poljsko kraljestvo. — Poljska bo dedno kraljestvo z ustavo in lastno armado. — Vendar ohrani Poljska politično in vojaško zvezo z osrednjima državama. — Galiciji se je po vojski obljubila narodna in gospodarska samouprava. — Četrťi dan na Krasu za Laha zopet brez uspehov. — Boji na Sedmograškem in Rumunskem.

Samostojna Poljska.

V generalni guberniji Lublin so izdali dne 5. novembra sledeči oklic:

Prebivalstvu lublinske generalne gubernije!

Njih Veličanstvo avstrijski cesar in apostolski kralj ogrski in Njih Veličanstvo nemški cesar, sta oziraje se na trdno zaupanje in končno zmago svojega orožja in spremljana po želji, da se ruskemu gospodarstvu po hrabrih armadah s težkimi žrtvami iztrgana ozemlja izročijo srečni bodočnosti, se v tem zjedini, da iz teh pokrajin ustanovita samostojno državo z dedno monarhijo in konstitucionalno ustavo. Natančneje določilo mej poljske kraljevine se še pridrži. Novo kraljestvo bo v zvezi z obema zveznima državama našlo jamstva, ki jih rabi za prosti razvoj svojih sil. V lastni armadi naj živijo naprej vsa slavna ustna izročila poljske armade prejšnjih časov in spomin na hrabre poljske soborilce v tej veliki vojski. Njena organizacija, izvežbanje in vodstvo se bo uredilo po medsebojnem sporazumu.

Zavezniški monarhiji izražata zanesljivo upanje, da se bodo želje po državnem in narodnem razvoju kraljevine Poljske sedaj z ozirom na splošne politične razmere v Evropi in glede na blagostanje in varnost njenih lastnih dežel in narodov, izpolnile.

Veliki zahodni sosedni državi kraljevine Poljske pa bosta z veseljem gledali, kako bo na vzhodni meji na novo vstala in se razcvetela država, ki se bo svojega srečnega in narodnega obstoja veselila.

Na najvišje povelje Njih Veličanstva cesarja Avstrije in apostolskega kralja Ogrske.

Generalni guverner: Kuk.

Od nas in Nemcev zasedeni pokrajini Lublin in Varšava postaneta torej poljsko kraljestvo z dedno monarhijo, z ustavo in lastno armado — v zvezi z obema zveznima državama Avstrijo in Nemčijo. — Poljskemu odposlanstvu, ki se je te dni prišlo predstaviti našemu zunanjemu ministru Burianu in nemškemu državnemu kancelarju Bethmann-Hollwegu, sta imenovana državnik odgovorila, da bo poljsko kraljestvo še le po mirovnem sklepu moglo začeti svoje popolno državno življenje in da bo še le potem našlo v tesni zvezi in sicer politični in vojaški, z obema osrednjima državama jamstvo za svoj obstoj.

Novo poljsko kraljestvo pomeni, da Nemčija neha mejiti neposredno na Rusijo, razven majhen del na severu in istotako tudi Avstrija, izvzemši majhen del Galicije in Bukovine. Med Rusijo in osrednji državi pride torej vmesna država, kar je v bodoče za našo varnost in za evropski mir izredne važnosti.

Za sedaj, to se pravi glede vprašanja, ali bo vsled nove Poljske vojska še dalje trpela ali se bo prej mir sklenil, je naše mnenje, da nova Poljska pomeni korak bližje za mir. Centralni državi sta s tem, da sta proglasili Poljsko za samostojno državo, neizmerno otežkočili Rusiji in ententi nadaljevanje vojske za poljske pokrajine. Saj ententa ved-

no trdi, da se bori za samostojnost majhnih narodov, in sedaj, ko je samostojnost enega naroda ustvarjena, bi se pač ententa osramotila za večne čase, ako bi hotela izvojevati od nas Poljsko in jo zopet podjarmiti Ruski. Po našem mnenju je sedaj vojskovanje Rusov za poljske pokrajine postalo izrečno težko, če ne brezpomembno in to je, kar nam vsiljuje mnenje, da smo zopet bližje — miru.

Kdo bo novi vladar na Poljskem? Poljaki si že lič nadvojvodo Štefana, kojega otroci so vzgojeni v narodnem poljskem duhu.

Galicija samostojna.

Ministrski predsednik dr. pl. Körber je prejel od našega cesarja sledeče lastnoročno pismo:

„V smislu dogovora z nemškim cesarjem določam, da se ustanovi iz poljskega ozemlja, ki so ga Naše hrabre armade iztrgale iz ruske oblasti, samostojna država z dedno monarhijo in ustavo.“

Ob tej priliki se spominjam ganjenega srca mnogih dokazov udanosti in zvestobe, katere mi je v dobi Mojega vladanja izkazala gališka dežela ter velikih in težkih žrtev, ki jih doprinaša ta dežela v sedanji vojski, ko si je, izpostavljena najhujšim sovražnim navalom, za zmagonosno obrambo vzhodnih državnih meja trajno zagotovila pravico do Moje najtoplejše očetovske skrbi.

Je torej Moja volja, v trenutku, ko bo ustanovljena nova država, podeliti gališki deželi pravico, da si sme svoje deželne zadeve v toliki meri, ki se strinjajo z državno celokupnostjo, samostojno urediti ter tako nuditi gališkemu prebivalstvu jamstvo za razvoj svojih narodnih in gospodarskih zadev.

Naznanjajoč Vam ta Moj namen, Vam naročam, da mi v svrhu postavnega vdejtvovanja tega stavite in predložite primerne predloge.“

Z ozirom na udanost in zvestobo, ki ga je izkazovala Galicija Avstriji, in z ozirom na velike in težke žrtve, ki jih je doprinesla dežela v sedanji vojski, ji je obljubljeno po vojski, da bo svoje deželne zadeve do iste mere, do katere dovoljuje to pripadnost k državni skupnosti in njeno uspevanje, samostojno urejevala. Galicija dobi s tem jamstvo za svoj prosti razvoj v narodnem in gospodarskem oziru.

Galicija dobi torej narodno in gospodarsko samoupravo. Misel, ki se sedaj uresničuje, nam je že znana iz takozvanega nemškega binkoštnega programa.

Kaj pomeni to, da je Galiciji obljubljena samouprava? To pomeni, da se bo ustava v Avstriji gotovo spremenila. Eno točko sedaj poznamo, da bode Galicija ostala v državni skupnosti, a dobila svojo narodno in gospodarsko samoupravo.

Ako ostane pri samoupravi Galicije in ako Galicija ne bo več pošiljala svojih poslancev v državni zbor, potem bi bilo po sedanjem volilnem redu razmerje v državnem zboru to-le: Zbornica ima sedaj 516 članov, Galicija 106, torej bi ostalo 410 članov, od teh bi bili dve tretjini nemških, ena tretjina Čehov, Slovencev, Hrvatov, Italijanov in Rumunov. In sicer je slovenskih poslancev 23, hrvatskih 11, srbskih 3, čeških (s socialdemokrati vred) 108, italijanskih 19, rumunskih 5, skupaj torej 169.

Iz avstrijskega uradnega poročila.

Dunaj, 5. novembra.

Italijansko bojišče.

Na Krasu so obračali včeraj Lahi svoje glavne napore proti našim postojankam na južnem delu planote. Tokrat je bil prostor pri Jamljanu središče bojev. Naši tamkajšnji jarki so od ranega jutra stali pod živahnim ognjem, ki se je vsakokrat, ko je prešla infanterija k naskoku, stopnjeval. Vsi izpađi, a prav posebno pa zadnji, ki so ga poskusili ob 8. uri zvečer, se je izjavil ob največjih sovražnikovih izgubah pred našimi črtami. Na drugih delih bojne črte se z nezmanjšano silo nadaljuje artilerijski boj.

Iz nemškega uradnega poročila.

Berolin, 5. novembra.

Fronta prestolonaslednika Karola: V severni Sedmograški so Rusi v prostoru Folgyes krajevno napredovali. Na južni fronti se včeraj pričeti boji med prelazoma Altsehanz in Bočza nadaljujejo. Višino Rosco smo zopet dobili nazaj in ker smo zavze i Klabucetu Bajnlui, so se naši uspehi naprej ob Predealskem prelazu izpopolnili: vsa, posebno močno zgrajena in z zagrizenostjo branjena Klabucetu-postojanka je s tem v naših rokah. Zvezne čete so s tem z včeraj vjetimi 14 častniki (med njimi polkovni poveljnik) in 647 možmi vjele skupaj 1747 Rumunov, vplenili 8 topov in 20 strojnih pušk. Pri napredujočem napadu južnovzhodno prelaza Rdeči stolp in v zmagovitih bojih vzhodno od ceste čez prelaz Szurduk nasproti tukaj vdrlim rumunskim oddelkom smo vjeli 150 mož.

Opomba uredništva: Na vseh drugih avstrijskih in nemških bojiščih nič posebnega.

Izobraževalna organizacija po zimi!

Osrednja S. K. S. Z. v Ljubljani nam pošilja sledeči oklic:

Osrednji S. K. S. Z. je znano, da je vsled sedanje vojske izobraževalno delo po katoliških slovenskih izobraževalnih društvih zaostalo. Vemo: veliko članov je na vojski, ki jih ni, a ravno v sedanjih nad vse resnih časih se mora brezpogojno zopet po-

živeti delo naših krščansko-socialnih izobraževalnih društev. Pred vsem: pobere naj se članarina. Mogoče, da je vojska tuintam izredila vrste društvenih odborov; kjer jih je, naj se takoj skličejo občni zbori in izpopolnijo odbori. Ne prezreti, da se morajo ti občni zbori naznaniti n. pr. na Kranjskem osem dni prej okrajnim glavarstvom; naj se tudi ne pozabi, da se morajo odbori, ko so sestavljeni, naznaniti okrajnim glavarstvom.

Zima je čas izobraževalnega dela: v vsakem okraju so zdaj morebiti razmere drugačne, kot pred vojsko. Krščanska socialna izobraževalna društva se naj prilagodijo in delujejo, kar morejo. Naših mladih fantov ne prezreti: izobraževalna organizacija jih iztrgaj gostilni in slabi družbi. Mladi fantje so postali samozavestnejši, kot pred vojsko; izobraževalna organizacija se oziraj na to, nobeno jadikovanje ne pomaga nič; prilagoditi se moramo razmeram in delati in jih zbirati. Kjer ni mogoča telovadba: pripraviti vse predpriprave, skrbeti za njih dušno izobrazbo; spomladi vaditi na prostem!

Predavanja naj se ne zanemarjajo. Na Kranjskem hoče S. K. S. Z. poskrbeti za predavatelje; le samo to se želi, naj se približno en mesec prej društva za nje priglase. Predavanj ne prezreti javiti okrajnim glavarstvom!

Čitalnica in knjižnica naj povsod poslujeja — čtiva ljudje povsod zelo žele in hlepe po njem.

Drugo društveno življenje prilagodimo razmeram: pojasnila o tem, česar ljudje ne umevajo v časopisih. Kjer niso mogoči mešani pevski zbori: ženske pevske zборе. Kaže uvesti v katoliških slovenskih izobraževalnih društvih tudi šivanje; vsaj krpanje naj bi se učilo; tudi sicer je pouk o gospodinjstvu potreben. Naj se prirejajo gledališke predstave. Pouk v kmetijstvu je nujna zadeva posebno zdaj, ko obdelava grudo pred vsem ženska.

To boji nekako bodrilo. Tudi naša krščansko-socialna organizacija mora prebiti vojsko in med njo na versko-narodnem kulturnem polju z vso požrtvovalnostjo in odločnostjo delovati.

Tajništvo osrednje S. K. S. Z. končno prav lepo prosi, naj se mu prav o vsaki priredbi poroča: kratko, z dopisnico. Naslov: Slovenska krščansko-socialna zveza v Ljubljani. Društva na Štajerskem in Koroškem naj o tem poročajo svojima pokrajinskima krščansko-socialnima zvezama, a tudi tajništvo osrednje S. K. S. Z. v Ljubljani prosi, naj bi mu i katoliška slovenska izobraževalna društva na Koroškem in Štajerskem poročala o svojih priredbah in o svojih pokretnih, ker le tako je mogoče uspešno in pregledno delo, če je naša izobraževalna centrala poučena, kako se povsod v naši versko narodno kulturni nepolitični organizaciji dela. Tajništvo S. K. S. Z. v Ljubljani, na praznik Vseh svetnikov 1916.

Uradi in kmet.

Dunajsko glavno glasilo socialdemokratske stranke „Arbeiter-Zeitung“ piše dne 24. oktobra o načinu, kako se na deželi v vojnem času postopa s kmetiskim prebivalstvom in kako se vrši rekviriranje posameznih pridelkov. Članek se glasi:

„Kdor se potrudi in opazuje razmere pri okrajnih glavarstvih na deželi, najde povsod isto razburljivo vlahavost, od uradnih mestec ven do zunanjih vasi. Uradniki se podvizajo; nekateri od teh delajo čez polnoč pri petrolejevi luči — ako je sploh kaj petroleja dobiti. Tiskarna uradnega lističa pridno tiska lepake, žandarji so vedno na nogah. Tudi zunaj v vasi, kjer gospodarji zopet prevžitkar nad dvorom

in se gospodinja sili, da bi dobila trd glas za povečevanje, dirkanju ni nobenega konca. Jesenska posevje je potrebovala skoro toliko tednov kakor prej dni. Skedenj, klet in čumnata sprejmejo v velikem neredu vse to, kar daje njiva, kajti njiva mora dati prostora za novo setev. Za mlačvo ni časa; sicer pa mlačva na kmetiji tudi ni prej običajna, dokler gladka snežena odeja ozimne ne pokrije njive. In zdaj bi se naj istočasno spravljalo pridelke, iste shranjevalo mlatilo in oddajalo — prastari gospodarski načrt je samobesebi vržen čez kup in kljub temu še pošilja občinski predstojnik skoroda dan za dnevom občinskega slugo v hiše in zapoveduje: Žito se mora oddati, krompir in tako dalje.

Uradniški ustroj, ki gospodarji nad kmetiskim ljudstvom, je tuj. Vsak dan se vrže vreča paragrafov na hladni skedenj, kjer je spravljeno žito. Mi nimamo gospodarskega urada, ampak samo pravniško oblast! Star greh! Kaj more mlad mož, ki je osem let vozil latinico in je štiri leta mlatil pravo, zato, če o kmetiskem delovnem načrtu, o hitrosti premikanja volov ob vitlju in o mlatilnem redu pri kmetiji nima nobenega pravega pojma? Kaj more zato, ker sedi na okrajnem glavarstvu pri samih pravnikih in pisarjih? Ako bi imeli mešan uradni način — sistem — pravnike in svetovalstvo, sestavljeno iz izkušenih poljedelcev in bi oboji leto in leto skupno delovali in drug drugega spoštovali, bi dobili tako ljudi, da bi poljedelec razumel nekaj paragrafov, in pravnik dobil nekaj dua o narodnem gospodarstvu, potem bi šlo vse bolj razumljivo, gladko in brez zaprek. A kdo se je pri nas kedaj za to zanimal, kako se pri nas opravlja upravna služba?

Glede urada, o njegovem stoterem notranjem življenju in njegovih tisočeri zvezah in raznolikih razmerah, nas je zanimal samo napis na uradni deski in jezik, v katerem se kujejo zapisniki.“

Tako sodi celo glasilo socialne demokracije, ki je našemu kmetiskemu ljudstvu vse prej, samo — prijazno ne.

Kako je na manufakturnem, volnenem in platnenem trgu?

Na manufakturnih trgih vlada živahna kupčija. Cene vedno rastejo. Novega blaga pride le malo na trg in za staro razpoložljivo blago se vse trga. Visoke cene bombaževinam, ki so zadnji čas neverjetno poskočile, še menda niso dosegle svojega viška. Dan za dnevom se poroča o rastočih cenah ne samo iz Amerike, ampak iz vseh trgov bombaževin celega sveta. V Ameriki stanje danes bombaževina trikrat toliko kot pred dvema leti. Splošno se je mislilo, da se bo Amerika v vojskinem času radi nakupičenega volnenega blaga zadušila. Dosedaj se niti ni slutilo, koliko bombaževine rabi Amerika za-se, akoravno je bilo splošno znano, da se v Ameriki zelo trudijo, da bi svojo doma pridelano bombaževino sami podelali. Po zadnjem poročilu iz Novega Jorka znaša splošna cena za bombaževino 1 in 19.30 frankov proti 16 frankov koncem septembra in 12.40 frankov ob začetku 1916. Za velik trg za bombaževino, ki se bo pričel dne 24. nov. v Londonu, je samo še 110.000 bal blaga na razpolago, t. j. malo več kot polovica navadnega dovoza na ta trg. Napram septemberskemu trgu so se cene zvišale za 5%.

Francija je prepovedala izvoz svile. Vzrok te prepovedi je očividno v občutnem pomanjkanju sirovin. Že lansko leto se je svilena letina cenila samo

na 40% navadne letine. Tudi letošnja letina ni mnogo ugodnejše izpadla. Zmanjšan uvoz evropske in azijske svile, kakor tudi izredno visoke cene tega blaga, so uplivala na to, da je francoska vlada izdala prepoved izvažanja svile. Uporaba svile je vsak dan večja, ker je naprava tkanin iz drugih snovi celo v Franciji postala nemogoča. Tekmovanje Amerike v teh industrijskih izdelkih se povsod močno opaža in povpraševanje po svili je vedno večje. To je vzrok, da so cene na svilenih trgih, posebno v Švici, Italiji, Nemčiji in tudi v Avstriji trdne in napete.

Trgovski promet v nemškem industrijskem okraju Niederrhein se je nekoliko poživil. V tkalnicah za bukskin, kamgarn- in ševiot-blago se sedaj izdeluje skoro izključno polvolnene odeje in vojaško blago. Skoro polovico delavnic je še zadnje mesece moglo preskrbeti dela za polovico delavcev. Dozdevno se je delo še bolj razvilo, ker se pričakuje še novih naročil. Za civilne potrebe dela samo nekaj delavnic, ker je dobava surovin združena s prevelikimi težkočami.

Iz Bremena se poroča, da postaja blago na tamošnjih trgih še vedno dražje. Položaj je vedno bolj resen. In sicer ni samo vprašanje glede preskrbe prebivalstva s potrebnim blagom, ki je vzrok resnih misli, ampak s tem je združena tudi rapidno naraščajoča moč dežel, ki pridelujejo surovine in ki radi tega blaga ne dajo rađe od sebe. Cenitev letine v Ameriki se vedno bolj kreči; sedaj se govori o pridelku, ki baje znaša samo 121600.000 bal. Tem številkam stoji nasproti vedno rastoči konsum, posebno v Ameriki, kjer so predilnice od začetka letošnje sezone do prvega tedna tega meseca prevzele 805.000 napram 723.000 balam v lanskem letu v tem času.

Tudi delovanje angleške lancaširske industrije je izredno živahno napeto; meseca septembra je znašal izvoz preje (nifi) 14.254.100 funtov, proti 15.205.000 funtom leta 1915 in 9.668.100 funtom leta 1914. V Liverpoolu se je zaloga zmanjšala na 425.000 bal ameriškega blaga, napram 696.000 bal leta 1915 in 485 tisoč bal leta 1914.

Vzhodnoindijske volne prejšnji teden sploh ni prišlo na trg, dočim je lansko leto ta teden bilo še 1000 bal te volne na angleškem trgu. Zaloge so znašale dne 12. oktobra 316.000 bal napram 473.000 balam leta 1915.

Nam je napetost cen na manufakturnem trgu resen migljaj, da uplavamo na naše kmetško ljudstvo, da se isto začne intenzivno pečati s pridelovanjem lanu in konopelj.

Italijansko bojišče.

Italijani so samo prvi in drugi dan imeli majhne uspehe, tretji in četrti dan (4. in 5. nov.) že nobenih več. Boroevič in njegovi zvesti stojijo noč in dan na straži.

Drugi dan silnih navalov.

Bitka na Krasu se je tudi dne 2. nov. bila z največjo srditostjo. Italijani so svoje napade neprestano ponavljali in so metali v bojni metež ogromne množice vojaštva in municije. V Vipavski dolini so Lahji posebno srdito napadali naše postojanke v paroviškem gozdu pri Šoberju in vzhodno od Vrtojbe. Sovražnik je bil povsod vržen nazaj. Na Kraški visoki planoti so v prostoru pri Lokvici Italijani napadali z ogromno silo. Naval je bil naperjen čez višino Pečinka ob cesti proti Kostanjevici. Sovražni

LISTER.

Pri kmetovalcih.

(Dalje.)

A se nahajajo ljudstva, ki so v tem oziru skoro brez predsodkov. Stari pisec Diodor pripoveduje o nekem afrikanskem ljudstvu, ki je imelo kobilice za glavno hrano. Vsako pomlad jim je prinesel vihar toliko te divjačine iz puščave, da so jo nasolili za celo leto do prihodnje lovske sezone. O sv. Janezu Krstniku vemo, da je bil divji med in kobilice njegova spokorniška hrana.

Stari Partii v Aziji so se gostili, kakor poroča Plinij starejši, s kobilicami in pri tem so se dobro imeli. Pa tudi iz poznejših časov nam poročajo o podobnih pojedinah. Leta 1649 je opustošil roj kobilice otok Tenerife, a prebivalci so jih v stiski jeli uživati in šle so jim v tek. Tudi na Filipinskih otokih so znali v XVII. stoletju pripravljati prav okusno pražene kobilice.

Beduini in zlasti prebivalci arabske pokrajine Hedžas jedo še dandanes skokonogo ravnokrilke. In kakor pri nas kostanj, tako prodajajo tamkaj branjeveci kobilice na mero. „Če si hočeš napraviti prav okusen predjužnik, vrzi perišče kobilice v vrel stan krop, posuši nato živalice na solncu, potrgaj glaviče, bedra in krila, in slastna mesna konzerva je gotova“, tako uči najnovejša arabska „Varčna kuharica“.

V srednji Ameriki nastopa kot mesni založnik tudi neki hrošč rilčkar in sicer že koj v svoji mladosti kot ličinka. Bela je kot slonova kost, debela in tolstá ter dolga 5 cm. Paragvajska gospodinja umije te „palmove črve“ v mlačni vodi, nato pa jih pomeče živo v vročo mast, kjer se speko. Živalce nabreknejo pri tem v prijazne male klobasice in tvorijo s soljo in poprom pikanten oblizek.

Najbolj čudno hrano iz žuželčjega sveta pa si pripravljajo Meksikanci. Nalovijo namreč cele množine jajc vodne stonice ter jih posušijo na solncu. V podobni stisnjeni pogač jih prinašajo na trg cele vreče ter prodajajo na litre. Pripravljajo jih zmlete in vmešane med sveže jajčne rumenjake. Iz tega delajo nekake omlete ali pa šmarn, ki ni slabega okusa in ga priporočajo posebno za slab želodec. V celi Meksiki je ta jed zlasti v postnem času kaj priljubljena.

Dober tek! porečeš morda in prav imaš. A četudi ne misliva sesti z gori naštetimi jedmi k isti mizi, sva vendar hotela omeniti nekaj dobaviteljev hrane iz nižjega živalstva ter jim dati tisto čast, ki jim gre.

Zivinoreja, pridelovanje mesa in mleka je glavna zlata žila kmetovalca; a njena podlaga in predpogoj je pridelovanje rastlinstva. Zato se hočemo seznaniti tudi z zastopniki te stroke v živalstvu.

Za uspešno poljedelstvo treba pred vsem zelo dobre, rodovitne zemlje. Črnica ali humus na Ruskem in v izsekanem ameriškem pragozdu je idealna (vzorna) podlaga za poljedelca. Kjer te ni, jo je treba ustvariti. Dobrotnikom moramo prištevati bitja, ki nam pomagajo pri tem težkem delu. In, hvala Bogu, imamo jih.

Črnica je zmes rudninske prsti z organskimi ostanki, rastlinskimi in živalskimi. To mešanje oskrbuje deloma ljudje s preoravanjem, kar pa primanjkuje, dopolnijo živali. Te so zlasti hrček in še drug manjši glodalci, krmi, rovke in ostali žužkojede, žuželke in njih ličinke, stonoge in mokrice (kočič), pa tudi premajhne praživalce, ki navrtavajo zemljo vse navskriž. Toda kaj je vse to delo skupaj, če ga primerjamo z delovanjem velikega ratarja — črva deževnika ali gliste!

Kar so nas slavni agrikulturni kemiki Lavoisier, Saussure, Liebig in drugi učili zadnjih sto let teoretično, to izvršujejo gliste že dolga tisočletja — praktično. Pa privoščimo besedo deževniku samemu, sledeč lepemu zgledu, ki ga nam je dal danski pisatelj K. Evald v svojih „Podobah iz rastlinskega in živalskega življenja.“

V hostni ne daleč od občinske ceste je stala kočica, zidana iz ilovice in redke opeke vmes, krita pa s slamo in škodljami. Prej leti je pač stanoval notri reven starček, a ko so ga odnesli na božjo njivo gorji pod hribeem, je ostala kočica sama. Nihče ni maral iti v vlažno stanovanje, čigar stene so plesnile in leseni tlak je gnil. Le zunaj po bližnjih jarkih so reglale žabe sleherno noč svoje vesele uspavanke, v solnčnem poletju pa so se po sosednjih pašnikih pasle krave in zadovoljno mukale.

Zalosten je bil pozimi pogled na mrtvo hišo. A zato pa je pripeljala pomlad štokrljo in z njo življenje na raztrgano streho. Štokrlja je bila silno vesela svoje palače; vlaga ni segala gori, do gnezda, in žab bi ne našla zlepa toliko kot tod.

(Konec prih.)

sunek je bil pod najtežjimi izgubami ustavljen. Tudi na južnem delu visoke planote so se vsi italijanski napadi izjalovili.

Tretji dan.

Dopoldne tretjega dne italijanske ofenzive je krvava borba na Goriškem pojenjala, a je popoldne dne 3. novembra zopet z vso silo buknila na dan. Na Krasu niso mogli Italijani nikjer naprej. V Vipavski dolini so prodrli italijanski oddelki do naših postojank pri Vrtojbi in Biljah, a bili so zopet vrženi nazaj. Pred našimi zaprekami pri Sv. Katarini in Demberju je v brezuspešnem napadanju izkrvavelo več bataljonov Berzaljerov. Število ujetnikov znaša tretji dan 3500 mož.

Italijani zasedli višino Pečinka.

Vzhodno od Lokvice stoji višina Pečinka, za katero se je dne 2. nov. vršila tako krvava bitka, da ista nima primere v sedanji svetovni vojni. Laški 11. armadni zbor se je navajal najprvo, kakor prav Italijansko uradno poročilo, na Veliki Hrib, ki leži med Lokvico in Pečinko. Ko se je ta zavzel, so se polastili tekom popoldneva Lah, tudi Pečinke in so prodrli še 1 km dalje čez naše postojanke. Popolnoma predreti našo črto na prostoru Lokvica—Veliki Hrib—Pečinka—Kostanjevica se sovražniku nikakor ni posrečilo.

Slava vrlim braniteljem!

Na bojni črti v Vipavski dolini so se dne 2. t. m. posebno proslavili vrli Dalmatinci (domobranski pešpolk št. 23). S svojo vstrajnostjo so v družbi črnovojniškega pešpolka št. 2 ustavili mnogo močnejšega sovražnika. Na južnem delu kraške fronte pa so se posebno izkazali pešpolk št. 98 iz Visokega Myta na Češkem in pešpolk št. 15 iz Tarnopola v Galiciji. Njima je sledil tudi črnovojniški pešpolk št. 32 iz Novega Sada v Banatu (Slovaki).

Italijan ima na Krasu 250.000 mož.

Vojni poročevalci pravijo, da ima Italijan na razmeroma kratki fronti od Gorice do morja zbranih 15 divizij, t. j. 250.000 mož. Te čete, ki pripadajo 2. in 3. armadi, so sestavljene iz samih svežih prvovrstnih oddelkov.

Izguba in plen

V bitki dne 2. nov. sta se v prostoru pri Lokvici na nekem prostoru dve naši bateriji s šestimi topovi tako dolgo ustavljali italijanskemu navalu, da sta izgubili vse moštvo in konje, tako da so končno tudi topovi prešli v sovražne roke. Naši pa so dne 1. in 2. nov. vjeli 2200 Lahov.

Naše zračno brodogradbo na delu.

Dne 1. nov. je več naših pomorskih letalskih skupin učinkovito napadlo Čerwinjan, S. Giorgio di Nogaro, Pieris, Gradež in ladjedelnico pri Tržiču. Dne 2. nov. dopoldne pa so naša letala napadla svetilnik in skladišče premoga v kraju Vieste, brezžično brzojavno postajo in skladišče v Torre Porticello, kolodvor v Ronkiju, vojaške naprave v Selcah, Doberdolu, Strancanu in baterijo v Zolametti. Bombe so dobro zadele.

Rumunsko bojišče.

Za prehode ob Sedmograškem se vršijo izredno vroči boji. Na južnem delu sedmograške fronte polagoma napredujemo. V Dobruči je mir.

Razvrstitev rumunske armade.

Švicarski listi poročajo, da se je preteklo nedeljo, dne 1. nov., končala razvrstitev rumunske armade. Razvrstitev je vodil francoski general Berthelot.

Petrograjska poročila pa pravijo, da se glavna rumunska armada zbira na sedmograški fronti, da tako prepreči prodiranje avstrijske armade proti Bukarešti. Rusi so dobili nalogo, da varujejo dobroško fronto in donavsko obrežje.

Rusko bojišče.

Veliki boji se ne ponavljajo, pač pa še se izvršujejo krajevni navali. Ozemlje ni več pripravno za velika podjetja.

Brezuspešni ruski navali ob Narajovki.

Svoje izgube z dne 30. oktobra na levem bregu Narajovke Rusi ne morejo preboleti. Dan za dne-

vom ponavljajo svoje srdite navale na postojanke pri Folvi in Krasnolesju. Dne 2. nov. je napadel sovražnik 7krat zaporedoma v gostih rojnih vrstah. Name-ra se mu ni posrečila. Imel je ogromne izgube.

Francosko bojišče.

Čeprav so Nemci izgubili Vaux, ni na francoskem bojišču nobenih sprememb, čeprav se artilerijski in infahterijski boji ob Sommi in pri Verdunu nadaljujejo.

Nemci so Vaux prostovoljno izpraznili.

Wolffov urad poroča, da so Nemci trdnjavo Vaux v noči od 1. na 2. nov. prostovoljno izpraznili. Francozi so ponoči na prazno trdnjavo osredotočili izredno srdit ogenj. Zelo so bili presenečeni, ko so naslednje jutro napravili na Vaux glavni infahterijski naval, a so našli trdnjavo — prazno.

Macedonsko bojišče.

Srbi na ravnini pred Bitoljem.

Iz bolgarskega uradnega poročila z dne 3. novembra je posneti, da so se Srbi južnovzhodno od Bitolja pomaknili že toliko naprej, da njih težka artilerija dosega bolgarske postojanke na ravnini pred Bitoljem.

Nikita obolel.

Iz Curiha se poroča, da je črnogorski kralj Nikita resno obolel. Nikita stanuje sedaj s svojo družino v nekem pariškem predmestju, kjer ima v najemu malo vilo. Njegova telesna straža šteje 18 mož.

Kako je plula „Deutschland“ drugokrat v Ameriko.

O drugi plovbi trgovskega P-čolna „Deutschland“ iz Evrope v Ameriko pravijo ameriška poročila, da je ladjica posebno tri dni, ko so divjali vrbanski morskari viharji, mnogo trpela. Vsa posadka, 25 mož, med njimi celo 15leten mornariški vajenec, je bila noč in dan po koncu. Po tridnevni naporni vožnji je nastal mir. Na Velikem Oceanu je morala ladjica radi bližine sovražnih ladij pluti 10 ur pod vođo.

Kitajska gradi nove železnice.

Severna Amerika je posodila kitajski vladi sto milijonov dolarjev v zlatu za gradnjo pet novih železniških prog na Kitajskem.

Tedenske novice.

Novi apostolski nuncij grof Balre di Bonzo je dne 1. novembra cesarju izročil svoje poverljivo pismo. Cesar je sprejel nuncija z veliko ljubeznjivostjo ter se z njim pogovarjal o mnogih sedaj perečih vprašanjih. — „Reichspost“ piše o novem nunciju, da je visoke postave, energičnega izraza in izvanredno prijaznega občevanja. Pozna se mu v vsem nastopu, da ni parvenu, ampak rojen in vzgojen plemenitaš. Balre je intimen prijatelj sedanjega papeža iz mladostnih let. O svojem delovanju je govoril: „Sv. Oče želi, da gre njegov nuncij tudi med krščansko ljudstvo, da obiskuje in tolaži bolnike v bolnišnicah, da sodeluje pri karitativnih delih, da se udeležuje socialnih in katoliških organizacij, da je navzoč pri cerkvenih slovesnostih, da s svojim osebnim interesom podpira vsa kulturna in vzgojevalna podjetja.“ Nuncij se je še posebej izrazil o veliki važnosti katoliških organizacij in katoliškega časopisja.

Bodoča imenovanja kardinalov. Iz Rima se poroča, da je Vatikan že razposlal vabila članom kardinalskega zbora, ki bodo navzoči pri imenovanju kardinalov. Baje bo imenovan tudi en avstrijski in en francoski kardinal.

Zveza katoliških mladeničev na Dunaju tudi za časa vojske izborna deluje. Zveza ima svoje glasilo „Die Saat“ („Setev“), ki izhaja vsak mesec enkrat. V tem listu beremo, da ima Zveza vsak mesec 1. in 3. nedeljo zborovanje svojih članov in novih udov. Na teh sestankih se razpravlja o tekočih vprašanjih in se posvetuje, kako pridobiti čim več članov za Zvezo. Vsak 2. in 4. petek v mesecu pa ima Zveza zvečer od 8. do 9. ure tečaj, na katerem priznani predavatelji razpravljajo socialno vprašanje. Sedaj je na vrsti: „Nauk in zgodovina socialne demo-

kracije.“ Predavanj in sestankov se udeležuje vsakokrat več sto mladeničev. Vsak mesec enkrat pa ima Zveza tudi svojo skupno cerkveno prireditev s skupnim sv. obhajilom. Temu zgledu bo morala slediti tudi naša mladinska organizacija.

Graški protestanti so si izvolili dne 5. novembra mariborskega pastora dr. Mahnera z 272 glasovi za svojega župnika. Protikandidat Ulrich je dobil 202 glasa.

Prazniki leta 1917. V prihodnjem letu bomo imeli dva praznika ob Novem letu, ker pada Novo leto na ponedeljek in dva praznika v prvem tednu, ker pada praznik Sv. Treh kraljev na soboto. Po dva praznika bomo imeli o Veliki noči (8. in 9. aprila), o Binkošti (27. in 28. majnika); nadalje 8. in 9. septembra, 8. in 9. decembra in končno dva praznika o Božiču. V letu 1917 bomo imeli z nedeljami vred zavsem 67 praznikov. Pustni čas bo trajal 46 dni, zadnji pustni dan bo dne 20. febr.

Madžarsčina na naših gimnazijah. V naučnem ministrstvu izdelujejo načrt, kako vpeljati na naših gimnazijah madžarsčino. V prvi vrsti nameravajo znižati število ur za latinsčino in grščino. Madžarsčina bo obligatni (obvezni) predmet. Posebno se pa bo oziralo na to, da se bo na vsaki gimnaziji vršil pouk še tudi iz enega ali več deželnih jezikov. Do tozadevne končnoveljavne odločitve še ni prišlo.

V Trstu še vedno samo italijanska označba ulic. List „Soldaten-Zeitung“ piše: „Vsi napisi na ulicah in cestah v Trstu in v bližnji tržaški okolici so še vedno označeni samo v italijanskem jeziku. To je pač delo in zasluga prejšnjega občinskega zastopa, kateremu je načeloval kot župan dr. Pitacco, ki je ob izbruhu vojske zbežal v Italijo. Prebivalstvo tržaškega mesta je do 25% slovenske narodnosti; če se še pa vzame v poštev bližnja okolica, potem je 90 odstotkov vsega prebivalstva Slovencev. Ni torej nobenega vprašanja, da morajo biti imena ulic in cest v Trstu in okolici označena tudi v slovenskem jeziku. Od vladnega komisarja tržaškega se torej zahteva, da odstrani takoj vse samo-italijanske označbe ulic in cest in konec bo v Trstu in okolici vseh tozadevnih jezikovnih preprirov.“

Posestnik dunajskih listov. Na shodu graških časnikarjev dne 1. novembra v Gradcu se je povdarjalo, da je guverner banke Bodenkreditanstalt na Dunaju, tajni svetnik Sieghart, eden izmed najintimnejših prijateljev sedanjega ministrskega predsednika Koerberja, spravil večji del dunajskega časopisja v svojo posest. Sedaj dela na to, da dobi tudi še družbe in društva, ki izdajajo na Češkem, Solnograškem in Tirolskem časopise, v svoje roke. Sieghart bo torej bodoči kralj avstrijskega časopisja. — Na to trditev graških časnikarjev je Sieghart odgovoril v javnem pismu na Koerberja, ki je pismo dal uradno objaviti po c. kr. korespondenčnem uradu, da poseduje ne kot guverner, ampak kot privatna oseba akcije nekega časnikarskega podjetja. Kar pa dela kot privatna oseba, ni nikomur odgovoren, končuje Abraham Sieghart.

Pri ognjišču na bojišču. Slovenski fantje nam pišejo: Pri ognjišču se nahajamo lepega jesenskega dne. Ko solnce zahaja, se zberemo skupaj v naše podzemeljsko prebivališče in si zakurimo v naše umetne peči. Nato pokličemo našega kuharja, da nam zgotovi kavo in tudi bandurki (krompir) so nam prav okusni. Ko to zgotovimo, si zapalimo vsak pipo duhana in na to se zopet podamo v naše strelske jarke in se pripravimo na boj, da bomo premagali sovražnika. Tako životarimo slovenski fantje. Srčne pozdrave Vam pošiljamo v domovino: Mihael Kodin, doma iz Buč pri Kozjem in Janez Gradišnik, Sv. Lenart pri Laškem.

Kako dolgo še bo vojska? Amerikanska železna in jeklena industrija je prepričana, da bodo sedanje sijajne trgovinske razmere še trajale globoko v prihodnje leto. Čisti dobiček znaša pri akcijah toliko kolikor stane akcija sama.

Urad proti vojnemu oderuštvo uslanove na Dunaju pod vodstvom odličnega strokovnjaka. Njegova naloga bo zasledovati vojno oderuštvo na splošno in v posameznih slučajih do zadnjih podrobnosti. Urad bo moral imeti tudi v pokrajinskih mestih svoje podružnice.

1.000.000 K dobička — v šestih mesecih! Ogrska žitna delniška družba s sedežem v Budimpešti priobčuje polletno poročilo o poslovanju. V tem poročilu izkazuje nekaj čez 1.000.000 K čistega dobička v 6 mesecih.

Pegasti legar. V Gradcu je za pegastim legarjem obolel duhovnik-redovnik, ki se je boleznii nalezil, ko je v begunskem taborišču v Gleisdorfu izvrševal svoj poklic. V Meretincih so v tamošnjem beguncem taborišču zopet obolele tri osebe za to kužno boleznijo. Tudi v Slov.-Gradcu sta se pojavila 2 slučajja pegastega legarja.

Železni drobiž. V kratkem bodo baje prišli v promet železni žvinarski novci. Pripravljajo tudi izdajo papirnatega denarja po 1 K.

Gospodarske novice.

Ali se sme govedo v sili zaklati? Vpraša se nas: Pri mojem sosedu je bik na paši požrl kos železa (žrebelj). Zelezo se mu je zapicilo v prežvekal-

nik in zdravniška pomoč je bila popolnoma odveč. Posestnik je videl, da je treba bika zaklati. Hitel je k županu in orožnikom vprašati, ali sme bika v sili zaklati. Župan ni vedel odgovora, orožnik pa mu je rekel, da mora imeti dovoljenje od okrajnega živinozdravnika. Bika pa so med tem časom doma le zaklali, meso pa potem, ko ga je občinski mesoogleda natančno preiskal, prodali. Ali bo posestnik kaznovan? — Odgovor: Posestnik naj gre takoj k županu, kateri naj poroča okrajnemu glavarstvu, da ni bilo več druge pomoči, kakor bika zaklati in da je meso uradni mesoogleda preiskal, ki je bilo zdravo. Posestnik ne bo kaznovan, ker je klanje v sili dovoljeno. Treba je samo županu vse naznaniti.

Aprovizacija. Dunajski listi poročajo, da misli vlada tudi druga živila in ne samo moko razdeljevati po rajonih. Pri moki velja sicer prisilni rajon (oblasti predpise prodajalno, kjer moraš kupiti), za ostala živila pa misli vpeljati prostovoljne rajone — vsakdo pove sam trgovca, pri katerem misli kupovati. Za ta ostala živila bi dobili sestavljene karte. Aprovizacijski posvetovalni odbor se je izrekel proti kartam za meso, ki vendar le pridejo. Kdor se bo hotel odpovedati mesu, bo dobil več moke, kruha ali masti. Odbor je postavil posebno komisijo, ki se peča z vprašanjem masti. Množino kave za osebo bo treba znižati.

Motvoz za hmeljske vreče. Ministrstvo je dne 7. oktobra odredilo, da morajo tudi trgovine s hmeljem do dne 21. oktobra svoje zaloge motvoza (špagata) oddati vojaški oblasti. Zadruga trgovcev s hmeljem v Zatu na Češkem se je proti tej odredbi pritožila na trgovinsko ministrstvo. Istočasno se je Zveza hmeljarjev proti zasegi motvoza pritožila na poljedelsko ministrstvo. Ministrstvo je prošnji ugodilo. Hmeljarjem in hmeljskim trgovcem torej motvoza ni treba oddajati.

Zasega telečjih, ovčjih in kozjih kož v Nemčiji. Monakovski listi poročajo iz Berlina, da bo v Nemčiji v kratkem izdana zaplemba telečjih, ovčjih in kozjih kož.

Na Tirolskem izdelovanje sira prepovedano. Tirolsko cesarsko namestništvo je izdelovanje mastnega sira prepovedalo, da se tako dobi dovolj mleka in masla za prehrano prebivalstva.

Družba čeških sladkornih rafinerij je letos nastavila za akcijo 38.40 K dividende. Zatečka sladkorna tovarna pa razdeljuje 15% dividende. Schöllerjeva sladkorna tovarna razdeljuje letos 48 K proti 32 K lani. Kolinska tovarna za kavine surogate (podružnica Ljubljana) razdeljuje 62 K za akcijo.

Nova tovarna za avtomobile v Gradcu. Kapital ima dober nos, katere industrije bodo tudi po tej vojski uspevale. Dunajska Splošna depozitna banka bo financirala novo tovarno za samodrčje v Gradcu. Akcijski kapital za tovarno je določen na 5 milijonov kron.

Turčija ima mnogo oljnatih rastlin. V Turčiji sejejo mnogo maka, ki daje Turčinu izvrsten opij. Najboljši mak raste v okolici Smyrne. Mak izprešajo Turki na zastarelih prešah. Letos pa ste Avstrija in Nemčija poslali svoje ljudi v Turčijo, ki bodo vodili pridelovanje makovega olja. Nadalje ima Turčija tudi mnogo oliv. Olivna drevesa dajejo 12 do 20 kg oliv. Tudi lanu, konopelj in sezama je v Turčiji izredno mnogo. Posebnost je, da sejejo Turki ozimni mak, ki glede rodovitnosti nadkriljuje mak, ki se seje spomlad.

Cene pšenice v Ameriki. „Vossische Zeitung“ poroča, da najfiniša ameriška pšenica stane zdaj v Evropi 500 mark ena tona, t. j. skoro dvakrat toliko kot znaša najvišja cena za pšenico v Nemčiji. Cena pšenice v Ameriki zadnji čas stalno narašča. Od letine v Argentini in v Avstraliji je odvisno, ali bo mogel četverosporazum svoje narode čez spomlad preživeti ali ne. Anglija mora za uvoz žita plačati inozemstvu dve milijardi mark več kot v mirnem času. V to še niso vračunjeni višji zneski za razna druga živila, katerih se radi vojske mnogo več porabi, in ker P-čolni s potopitvijo ladij napravijo veljkapsko škodo. — Za nas pa sledi iz visokih cen ameriške pšenice, ki se gotovo tudi po vojski ne bodo znižale, da skušamo iz naše zemlje pridobivati kolikor mogoče mnogo pridelkov.

Ogri mojstri v skrivanju svinjske masti. Budimpeštanskemu velikemu županu je pred dnevi povedala zaupna oseba, da imajo razni veletrgovci s svinjsko mastjo v V. mestnem okraju skrite naravnost ogromne zaloge svinjske masti in špeha. Veliki župan je poslal, da bi se prepričal o tem, večje število policajev, ki so bili preoblečeni v navadne delavce, v dotični okraj, da o tem poizvejo in poročajo. Policaji so se ponudili dotičnim esumljenim veletrgovcem za navadne delavce v skladiščih. Veletrgovci so nasedli tej zvijači in kot delavci preoblečeni policaji so poizvedeli za važne podatke. Komisija, ki se je nato podala v skladišča osumljenih trgovcev, je našla cele vagone poskrite svinjske masti. Samo iz 3

skladišč so spravili na dan poskrita špeha za sedem vagonov. Nadalje je komisija dognala, da so poslali ti veletrgovci čez 100 vagonov pokupljene masti iz Budimpešte v inozemstvo in sicer v sodih s krivo označbo. Oblast je zaplenila vse poskrite zaloge ter začela tem špekulantom prav krepko stopati na prste.

Nadomestilo za solatno olje. 1. Zavrleca slezovca (ajbša). Mala množina slezovega čaja, ki se dobi v vsaki lekarni, se polije pri kuhanju zajutka z vrelo vodo ter se to potem pusti stati do poldneva. Opoldne se potem to zavre ter nekaj časa kuha, potem odcedi ter pusti zgostiti. Shlajena zavrleca se potem s soljo, poprom in kisom pomeša ter s to mešanico polije solata kakor z oljem. Okus naš malo spominja na takozvani estragonov ali kaperni kis. 2. Karagenova zavrleca. Karagen je neke vrste lišaj ali planinski mah, ki ima mnogo maščobe, v sebi 1 dkg karagena (dobi se v vsaki lekarni) se zavre v litru vode, potem se ohladi. Iz zavrlece nastane neka žolčasta tekočina, ki se preceži na sito. Pridene se potem še 5 g finega olja kot zabelo. Obe vrsti olja se morata hraniti na hladu. Napravi naj pa se za enkrat bolj majhna množina, da se ne pokvari napravljeno olje. Prve vrste olje se napravi že od pričetka vojne osobito v Frankobrodu, druga vrsta pa največ v pokrajini Hesen na Nemškem.

Francozi so brez — metel. V Francijo so uvažali vsako leto po cele vagone metel iz Nemčije. Sedaj so pa seveda vsled vojske te pošiljatve izostale. Pariški pometalci ulic in cest so vsled pomanjkanja metel bili prisiljeni popolnoma ustaviti pometanje ulic in cest, kar je spravilo mestno upravo v nemalo zadrego.

Lasje blede. Kuhaj kopinino, malinovo in žajbljevo listje in si s tem izpiraj lasje; potem jih namaži z mazilom starega sala in smrekovih vršičev. Naredi se tako: Staro, neslano salo razreži, nareži ravno toliko mladih smrekovih vršičev in kuhaj, dokler se salo ne stopi. Potem iztisni mast in ji primešaj par kapelj peruvanskega balzama.

„Navodila za spravljane sadja in gob.“ Deželno kulturno nadzorništvo pri cesarski namestnji v Gradcu nam naznanja, da se bo ta potrebna knjižica, ki je pisana v slovenskem in nemškem jeziku, znova izdala, ker je prvi natis do cela pošel. Knjižica se razdeljuje brezplačno.

Razne novice.

Korajzen dečko. 13letni Cvetko Bevčar, sin poštnega poduradnika v Trstu, se je nahajal do prihoda Italijanov v Gorici pri svoji materi, ne meneč se za nevarnost, ki so ji bili izpostavljeni vsi prebivalci Gorice. Ko dne 9. avgusta zjutraj z materjo vstane, opazi italijanske straže, ki so stražile po ulicah in močno italijansko stražo, ki je jahala proti goriškemu gradu. „Italijan pa že ne boš“, si je mislil dečko, se korajžno vsedel na kolo ter se nemudoma odpeljal. Med potjo je seveda naletel na laške straže, ki so ga hotele ustaviti. Toda fant se ni veliko zmenil za njihove „ferma-klice“; ušel jim je ter se skrival po raznih bolj skritih ulicah, prežeh na ugodno priliko, ko jo bo mogel popihati. Naposled je kljub vsem italijanskim stražam srečno pete odnesel ter dospel v Vipavsko dolino, kjer ga je našel oče, ter ga pripeljal seboj v Trst. Žal pa se njegova mati ni mogla več rešiti, ter je ostala v Gorici.

Učenost. Neki nemški profesor je „dokazal“, da je nemško imenovanje za lisico nastalo iz grščine. — „Dokaz“ je jako preprost. Lisici se pravi po grški alopex. Profesor pravi, da se je alopex počasi tako le obrusil in premenil: alopex, lopex, opce, pex, pix, pax, pux, fux — to je fuchs! Drug nemški profesor je zdaj „dokazal“, da sta nekdanji znameniti angleški državnik Disraeli in sedaj jako znani grški državnik Venizelos sorodnika. Ta profesor pravi, da se v novogrškem jeziku V izgovarja za B in da je torej Venizelosu pravzaprav ime Benizelos. Dalje še pravi ta profesor, da je ime Benizelos skrajšano iz Ben Izelos, Izelos pa da je popačeno iz Izraelos, ergo bi se Venizelos moral pravzaprav pisati Ben Izraelos. To pomeni natančno to, kar v angleščini d'Israeli! Če ima ta profesor dolge lase, ga bo še kdo gotovo pošteno zlasal.

Polži v Solnogradu. Solnograško okrajno glavarstvo je dobilo poročila, da se je v nekaterih občinah pojavilo v bližini vodotokov izredno mnogo polžev brez hišic. Polži so tako požrešni, da v kratkem času požrejo cela polja žita do golega. Oblast je pozvala kmetjsko prebivalstvo, naj polže z vso odločnostjo zatira.

Dopisi.

Maribor. Zelezničar Fr. Kovač iz Studencev, ki je nedavno prišel z bojišča, je v Bruku ponesrečil. Prišel je po neprevidnosti med dva vozova, ki sta ga stisnila. Bil je pri priči mrtev. Zapušča ženo in majhnega otroka.

Maribor. Mariborsko okrajno finančno ravnateljstvo razglasa, da je oddati tobačno trafiko v Mariboru, Kovaški trg št. 1. Prošnje je vložiti na c. k. okrajno finančno ravnateljstvo v Mariboru najdalje do dne 24. novembra. Prednost imajo invalidi, vdove in sirote padlih ali umrlih vojakov. Natančneje po-

goji se izvejo pri okrajnem finančnem ravnateljstvu v Mariboru.

Razvanje pri Mariboru. Dne 28. okt. je izbruhnili požar v gospodarskem poslopiju tukajšnjega posestnika Blaža Pristanek. Kljub naporu gasilcev mu je zgorelo gospodarsko poslopije in hlev. Škoda je krita z zavarovalnino.

Sv. Jurij ob Pesnici. Svatje pri poroki posestniške hčere Marije Vajda z Antonom Serbinem so za vojnodobrodnele namene zložili K 23.64. Zenin-topničar je takoj po gostiji bil s kračkega dopusta že zopet odpoklican v službovanje.

Sv. Andraž v Slov. gor. Igra »Sv. Cita« in »Ljubezen Marijinega otroka« sta dne 22. oktobra dobro uspeš. Akoravno so imele igralke in pevke vsled obilnega dela na kmetih in vsled kratke dobe za učenje in vaje le malo časa na razpolago, so vendar vse dobro napravile. Ker je bilo slabo vreme, se je bilo bati, da bo slab obisk, da so se vrle igralke in pevke zastoj trudile. Končno pa se je zbralo toliko število domačinov in delničar-sosedov, da pošlje tukajšno izobraževalno društvo lepo vsoto od čistega dobička za vdove in sirote padlih vojakov.

Mala Nedelja. V nedeljo, dne 8. oktobra se je vršila, lepa cerkvena slavnost. Ljutomerski dekan vlč. g. Jos. Ozmeč je blagoslovil novo kapelo na pokopališču. Po blagoslavljanju kapele je g. dekan v jedrnatih besedi opisal pomen te stavbe, nato je bila slovesna sv. maša v kapelici. Ob sklepu so naši pevci zapeli cesarsko pesem. Omenjeno kapelico je dal napraviti naš faran, gospod L. pša. Za našo župnijsko cerkev je daroval omenjeni gospod krasni kip sv. Antona.

Negova. Četovodja Franc Perko je bil za posebno hrabrost pred sovražnikom odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda. Priboril si je že prej bronasto hrabrostno kolajno ter se bojuje na laškem bojišču. Junak je mož poštenjak in vrl narodnjak.

Pušenci pri Ormožu. V torek, dne 24. vinotoka t. l. smo spremili k večnemu počitku zopet enega naših najblajših mož, g. Alojzija Horvat, mlinarja in posestnika v Pušencih. Ranjki je bil zaveden in zanesljiv narodnjak, ljubeznjiv in postrežljiv sosed, vesten in vstrajen sotrudnik pri raznih javnih uradih in društvih, vzoren kristjan in nad vse ugleden soprog. Kako so spoštovali svojega izbornega in neumorno delovnega mlinarja Pušencarji in prebivalci sosednih in daljnih občin, je prav živo pokazala dolga vrsta žalujočih prijateljev in sorodnikov, ki so ga solznih oči spremljali, k njegovemu tistu in tačji, g. Kardinalu na ormoškem pokopališču k zaslužnemu počitku. Z rajnim smo mnogo, mnogo izgubili. Da se vidimo nad zvezdami! Bodi mu zemljica lahka!

Sv. Urban pri Ptuj. Dne 27. in 28. oktobra smo tu sem prav razločno slišali gromenje topov od soškega bojišča.

Prihova. Naš rojak Franc Lubej (Kodričev) je prejel srebrni zaslužni križ s krono na traku hrabrostne svetinje zavoljo junaškega obnašanja pred sovražnikom. — Franc Mlakar (Gregorčev) se je oglasil v veliko veselje domačih iz ruskega vojnega ujetništva.

Marenberg. Običajni, tokrat skupni sestanek Mladenice in dekliske zveze, ki se je vršil pri Sv. Janezu, dne 22. oktobra v lepo okrašeni društveni sobi, je bil precej dobro obiskan. Po pozdravnih besedah slede deklamacije: Gregorčičevi »Oljki« (deklam. Kolar) in »Soči« (deklam. Vrtič). »Pesem slovenskih deklet« (deklam. Tavšak). »Ogibljimo se slabe tovarišije« (govor. Veronik). Zmisel pesmi »Soči« se poljudno razloži. Že pred 35. leti je Simon Gregorčič napovedal to, kar se sedaj godi na Goriškem. V »Oljki« kaže pesnik med drugim svojo veliko ljubezen do kmeta-trpina, on, kmet-poet, kakor se je sam rad nazival. Navzočim se priporoča, naj radi citajo Gregorčičeve »Poezije«, ki jih je izdala Družba sv. Mohorja. K sklepu je bila važna razprava glede naselitve goriških begunccev pri tukajšnjih posestnikih za pomoč pri delu.

Zalec. Dne 25. oktobra se je ustavil pred Virantovo gostilno voz, v katerega sta bila vprežena 2 konja. Voznik je pravil Virantu, da je begunec iz Vipave in bi rad prodal oba konja in voz. Ponudil je oba konja in voz Virantu. Po kratkem barantanju sta se zedinila za svoto 1200 K, dočim je bilo pa vse skupaj gotovo vredno čez 3000 K. Prodajalec je rekel, da je pozabil vse svoje listine v neki gostilni v Celju. Kupec Virantu se je pa zdela vsa zadeva zelo sumljiva in je dal prodajalcu, ki se je zval za Pegana, samo 20 K are, a ostali znesek bo pa dobil tedaj, ko bo prinesel potrebne listine. Zajedno je kupec Virant naznanil vso zadevo oblasti, ki je takoj dooznala, da je prodajalec Pegan bil hlapec pri posestniku Francu Lončar na Vranskem, kateremu je ukradel konja in voz. Tatiški hlapec Pegan je pa izginil neznan kam.